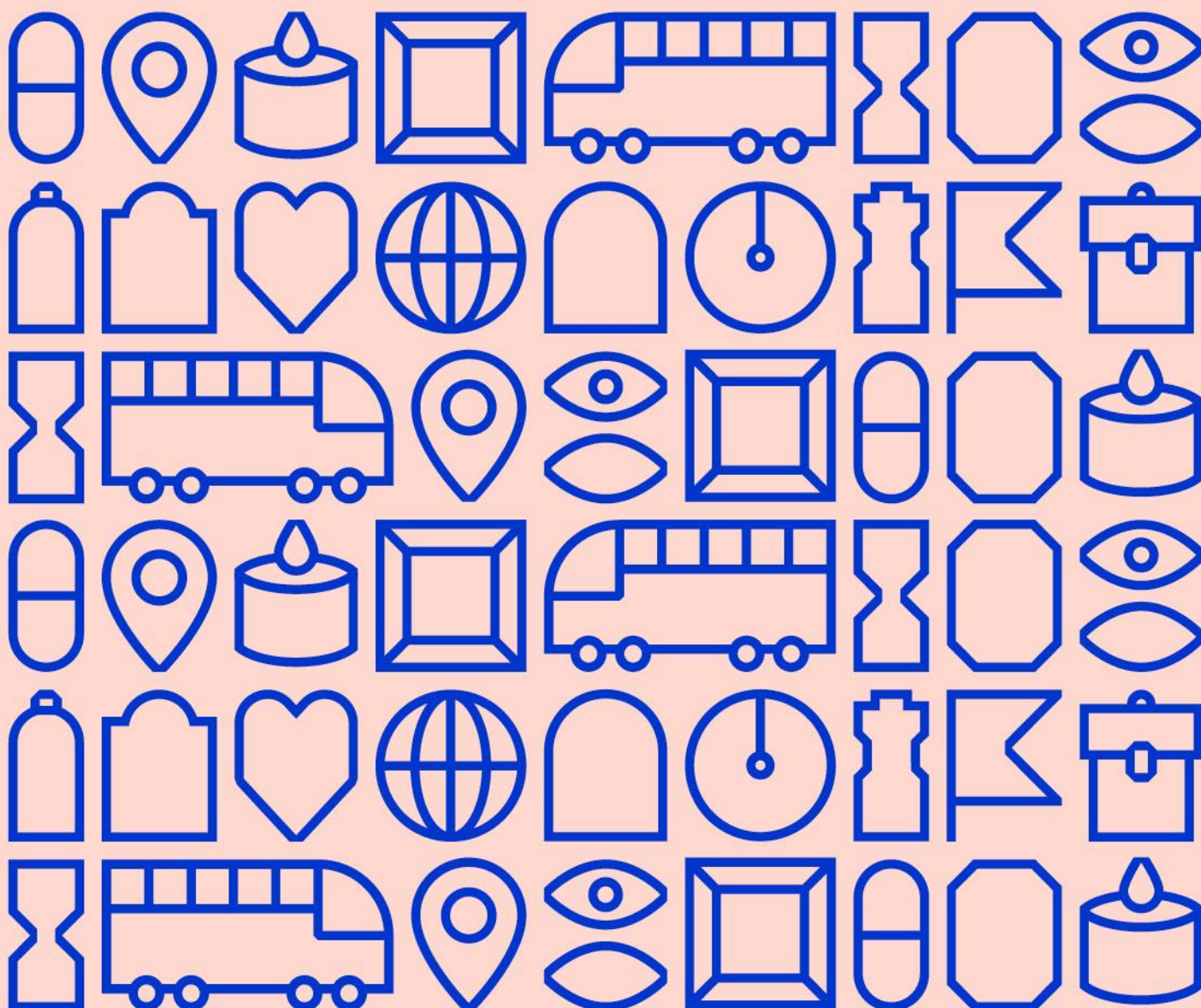

Várpalota – Trianon Múzeum

Jelenkor

„Jöjj el, lásd meg, éld át!”

Várpalota – Trianon Múzeum

Jelenkor

„Jöjj el, lásd meg, éld át!”

BUDAPEST, 2025

Tartalom

1) BEVEZETŐ.....	4
2) ELŐKÉSZÍTŐ ÓRAVÁZLAT	6
3) HELYSZÍNI FELADATOK.....	9
a. <i>Nyomkeresés</i>	9
b. <i>Képes krónika</i>	11
c. <i>Helyszíni kvíz / Tudáspróba</i>	12
d. <i>Drámapedagógia</i>	15
4) TANÓRAI UTÓFELDOLGOZÁS	16
5) FORRÁSJEGYZÉK	17
6) MELLÉKLET	19
a) <i>Nyomkeresés</i>	19
b) <i>Képes krónika</i>	22
c) <i>Helyszíni kvíz / Tudáspróba</i>	27
d) <i>Drámapedagógia</i>	30
e) <i>Tanórai utófeldolgozás</i>	36

1) BEVEZETŐ

Mit kell tudni a programról?

A Nemzeti Emlékezetpedagógiai Program (NEP) azért jött létre, hogy lehetőséget nyújtson a köznevelésben tanuló diákok számára Magyarország nemzeti és történelmi emlékhelyeinek megismerésére. Az egyes emlékhelyekre kidolgozott programok során a résztvevő osztályok előbb tanórai keretek között felkészülnek az adott emlékhely történetéből, majd egynapos látogatást tesznek az emlékhelyre. A látogatás során – a program részeként kidolgozott – helyben elvégezhető feladatok megoldásával (pl. nyomkeresés, képes krónika stb.), élményt adó módon ismerik meg az adott emlékhely jelentőségét. A kirándulás után, ismét tanórai keretek között tudják elkészített projektfeladataikat bemutatni, illetve az emlékhely témájában készített, érettségi típusú feladatok megoldásával megszerzett tudásuk is ellenőrizhető. Az egyes emlékhelyekhez készített programcsomagok jól illeszkednek az iskolai tantervi követelményekhez, így kiválóan alkalmasak a törzsanyag kiegészítésére, elmélyítésére, mélységelvű témafeldolgozásra.

A program részei, lebonyolítása

1. **Előzetes felkészülés (1-2 tanóra):** a NEP oldaláról letölthetők az előzetes felkészülés anyagai: a felkészítő óra óraterve, valamint a hozzá mellékelt ppt. Ezt a történelemtanár kollégák maguk tudják megtartani tanórai keretek között. Miután feldolgozták a szakmai-tartalmi kérdéseket, érdemes a helyszínen elvégzendő feladatokat is átbeszélni, valamint megalakítani a leendő csoportokat.
2. **Látogatás az emlékhelyen (1 napos kirándulás):** amennyiben egy múzeum vagy más intézmény működteti az emlékhelyet, úgy szükséges előtte egyeztetni az intézménnyel. A programban résztvevő helyszínek már ismerik a NEP-et, így szükség esetén tudnak segíteni. A megérkezés után **az első feladat a „nyomkeresés”**, amely során a diákok csoportosan, a program részeként megadott térképvázlat és a hozzá tartozó feladványok segítségével kutatják végig az emlékhelyet. **Második feladatként** célszerű a **„képes krónikát”** elkészíteni (párhuzamosan a nyomkereséssel) – ennek során a csoportokba szerveződött diákok az emlékhely előre megadott legfontosabb, legszebb részeit felkeresik, és azokat egy-egy kis videóban, némi magyarázattal megörökítik. Később ezt egységes videóvá szerkesztik, amelyet majd a látogatást követő tanórán tudnak bemutatni. Ezek után következhet a **„tudáspróba”**, egy klasszikus teszt kvíz. Ennek megoldása jól összegzi, illetve átismétli az emlékhely fontos tudnivalóit. Az igazán lelkes csoportok negyedik részként **drámapedagógiai feladatot** is megoldhatnak, amely szintén azt a célt szolgálja, hogy minél inkább átélhető legyen az emlékhely története – a feladatot akár már a felkészítő órán ki lehet osztani, hogy minél jobban fel tudjanak rá készülni a csoportok. A program keretében megadott feladatok mellett természetesen igénybe lehet venni az adott emlékhely tárlatvezetését vagy múzeumpedagógiai foglalkozását, ugyanakkor mindez adott esetben már meghaladhatja az optimális 3-4 órás időkeretet.
3. **Utólagos feldolgozás (1-2 tanóra):** a látogatást követő történelemóra(ko)n az egyes csapatok be tudják mutatni a helyszínen főlvettt videóikból összevágott „képes krónikákat”, amelyeket a tanárkollégák és az osztály többi tagja is értékelhet. Ezek után pedig immár tantermi keretek között lehet megoldani az emlékhellyel kapcsolatos ismereteket és kompetenciákat elváró érettségi típusú feladatokat, mintegy a program zárásaként.

Néhány információ a várpalotai Trianon Múzeumhoz kapcsolódó programcsomagjáról

- A Trianon Múzeummal kapcsolatos feladatok mindegyike zárt térben, a múzeumon belül megoldható, így az időjárási körülmények nem befolyásolják a program lebonyolítását. A feladathoz kapcsolódó helyszínek mind bejárhatók.
- A megadott programcsomag leginkább a **7., illetve a 11. évfolyamon ajánlott.**
- Amennyiben igény van rá, a múzeumpedagógiai foglalkozás kérhető a múzeum munkatársaitól.

2) ELŐKÉSZÍTŐ ÓRAVÁZLAT

Az emlékhely neve: Trianon Múzeum

Ajánlott korosztály és történelmi korszak: 7. és 11. évfolyam, jelenkor

Ajánlott időtartam: előkészítés: 1–2 tanóra; feladatok a helyszínen: 3–5 óra; lezárás: 1 tanóra

Munkamódszer és segédanyag: tanári előadás ppt prezentációval; tanári ismétlő kérdések; helyszíni csoportos és egyéni feladatok; egyéni ellenőrző feladatok

Előkészítő óra

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
A Zichy-kastély története - eredetileg barokk stílusú uradalmi kastély állt a helyén; - Erdődy Terézia építette (Zichy Imre felesége); - ez az épület 1860-ban leégett.	Milyen stílusban épült eredetileg a Zichy-kastély? (barokk) Kinek a nevéhez fűződik az építés? (Erdődy Terézia)	2. dia
A kastély újjáépíttetői - az újjáépítést gróf Waldstein János végeztette; - felesége, gróf Zichy Terézia révén jutott a kastélyhoz; - a munkálatokat Ybl Miklós vezette.	Mikor égett le a barokk kastély? (1860) Ki építtette újjá? (gróf Waldstein János) Hogyan került a tulajdonába a kastély? (házasság révén)	3. dia
A Magyar Királyi Honvéd Csapat Gyakorlótér Parancsnokságának épülete - 1911-ben a birtokot egy román testvérpárnak adták el; - 1913-ban továbbadták a Magyar Királyi Honvéd Kincstárnak, majd a Magyar Királyi Honvéd Csapat Gyakorlótér Parancsnoksága itt rendezte be a főhadiszállását.	Mikor adta el a Zichy-család a kastélyt? (1911-ben) Az első világháború előtt milyen célokat szolgált az épület? (a Magyar Királyi Honvéd Csapat Gyakorlótér Parancsnoksága főhadiszállása lett)	4. dia
Az épület sorsa a második világháború után - 1945-ben az angolszász bombázások és az utcai harcok következtében jelentősen megsérült; - a II. világháború után rövid ideig a kommunista párt székháza volt; - az épületet a Honvédelmi Minisztérium 1954-ben Ybl Miklós eredeti tervei szerint, szakszerűen helyreállíttatta; - 1956-tól a karhatalmisták rendezkedtek be itt; - 1957 márciusában tömegesen hurcoltak ide és vertek össze embereket - 1977-ben a Tüzérségi Fegyvernemi Múzeum nyílt meg a falai között; - 1984-ben felvette a Gábor Áron Tüzérmúzeum nevet.	Szenvedett-e károkat az épület a háború után? Milyen feladatokat töltött be az épület a világháború után?	5. dia

Tananyagvázzlat	Tanári kérdések	Prezentáció
A kastély napjainkban - 1993-94-ben az Országos Műemléki Felügyelőség a kastélyt részlegesen restaurálta; - 2014-ben az Örökségvédelmi Hivatal felügyeletével és közreműködésével a Trianon Múzeum Alapítvány a kastély épület teljes tetőtéri és külső homlokzati felújítását hajtotta végre; - kisfilm link	Mikor készült el a napjainkban is látható rekonstrukció eredményeként a kastély?	6. dia
A trianoni békeszerződés - előzmények - Az 1919 januárjában megnyíló párizsi békekonferencián a győztes hatalmak új határokat húztak meg, és egyes államok új neveket vettek fel; - a legnagyobb területi változások Közép-Európát érintették, különösen Magyarországot; - a Kárpát-medencében új néven szereplő államok (Csehszlovákia, Szerb–Horvát–Szlovén Királyság) jelentek meg a térképen, amelyek területi követeléseket támasztottak Magyarországgal szemben.	Milyen célokat tűzött ki a párizsi békekonferencia? Mely térséget érintették a legnagyobb területi változások? Mely újnevű államok jelentek meg a Kárpát-medencében?	7. dia
A békefeltételek közlése - 1920. január 6-án közölték a magyar küldöttséggel a békefeltételeket; - Magyarország nem vehetett részt a tárgyalásokon, és nem is tiltakozhatott érdemben; - a magyar küldöttség vezetője gróf Apponyi Albert volt, aki beszédében történeti, nemzetiségi és gazdasági érvekkel próbálta védeni Magyarország területi egységét.	Mikor és hol közölték a békefeltételeket a magyarokkal? Miért nem tudott Magyarország érdemben részt venni a tárgyalásokon? Milyen érveket hozott fel Apponyi Albert a magyar területek védelmére?	8-9. dia
A trianoni békeszerződés aláírása - Időpont: 1920. június 4. - Helyszín: Versailles, Nagy-Trianon palota - Aláírók: Benárd Ágost és Drasche-Lázár Alfréd - Magyarország ezzel elveszítette területének kétharmadát és lakosságának több mint felét.	Mikor és hol írták alá a trianoni békeszerződést? Kik írták alá Magyarország nevében a dokumentumot? Mekkora volt a terület- és lakosságveszteség?	10. dia
Területi változások és a határon túlra került magyarok helyzete - A trianoni béke következtében Magyarország területe 93 ezer km²-re csökkent. - A határon kívülre került mintegy 3 millió magyar nemzeti kisebbségbe került. - A békeszerződés nem biztosított számukra megfelelő kisebbségvédelmi garanciákat.	Mekkora lett Magyarország területe Trianon után? Hány magyar került az új határokon kívülre? Milyen volt a határon túli magyarok helyzete jogi szempontból?	11. dia

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
Gazdasági következmények - Az ország elveszítette nyersanyagkészleteinek, iparának és vasútvonalainak nagy részét. - A korábban egységes gazdasági térség feldarabolódott. - Az állami bevételek és a külkereskedelem jelentősen csökkent. Társadalmi következmények - Több százezer menekült érkezett az elcsatolt területekről. - A társadalomban elmélyült a nemzeti trauma, kialakult a revíziós közgondolkodás.	Milyen gazdasági veszteségek érték Magyarországot? Hogyan hatott Trianon a közlekedésre? Mi történt az állami bevételekkel a területvesztés után? Kik voltak az ún. „trianoni menekültek”? Hogyan alakult ki a revíziós gondolat? Milyen társadalmi feszültségek jelentkeztek?	12. dia
Politikai következmények és a kisantant - Magyarország elszigetelődött a nemzetközi politikában. - Létrejött a kisantant (Csehszlovákia, Románia, Szerb–Horvát–Szlovén Királyság), amelynek célja Magyarország elszigetelése volt. - A magyar külpolitika célja a békeszerződés revíziója lett.	Miért szigetelődött el Magyarország? Mely országok alkották a kisantantot? Mi lett a magyar külpolitika fő célkitűzése?	13. dia
A trianoni békeszerződés megítélése a magyar társadalomban – A békeszerződés igazságtalannak tűnt a magyar közvélemény számára. – A nemzeti emlékezetben „trauma” jelent meg. – A revízió gondolata meghatározó lett a két világháború közötti magyar politikában.	Hogyan ítélte meg a magyar társadalom a trianoni békét? Milyen hatása volt a revíziós gondolatnak? Hogyan befolyásolta a békeszerződés a későbbi magyar politikát?	14. dia

3) HELYSZÍNI FELADATOK

Nyomkeresés

- Csoportokat kell alakítani.
- A csoportok a múzeumban egy térkép segítségével megkeresik a helyszíneket, és kitöltik a feladatlapot.

Képes krónika (kisfilmkészítés)

- A csoportok a téren a telefonjukkal filmfelvételeket készítenek a kiemelt helyszínekről és magukról.
- Otthon ezt megvágják, zenét vágnak alá, feliratokat készítenek.
- A záróórán a kisfilmeket bemutatják.

A) változat: Minden csoport végigjárja az öt helyszínt, és kisfilmjében az összes helyszínt bemutatja.

B) változat: Minden csoport csak egy helyszínt kap, és azt mutatja be részletesen.

C) változat: Ha nem tudnak kisfilmet készíteni, fotóznak, és abból prospektust állítanak össze.

A csoportok a megadott helyszínekből előre készülnek, hogy tudják, mit kell lefilmezni és milyen szöveget mondjanak.

Tudáspróba

- A diákok egyénileg vagy csoportban kitöltenek egy feleletválasztós tesztet a helyszín nevezetességeiről.

Dramajáték

- A diákok előadnak egy, a helyszínen játszódott történelmi jelenetet.
- Az öt téma kiosztása: Gróf Apponyi Albert beszéde; A trianoni békeszerződés aláírása; A vagonlakók; „Justice for Hungary”; Prónay Pál kikiáltja a Lajtabánságot

A csoportok otthon készülhetnek a jelenetre szöveggel, szereposztással, kellékekkel.

a. Nyomkeresés

A diákok öt csoportban megkeresik a térképén bejelölt helyszíneket, és egy táblázatban párosítják a megfelelő leírásokkal.

Előkészület: Csak az öt csoportot érdemes előre beosztani. A csoporttagok azután a többi feladatot is együtt végzik el. Természetesen lehet kevesebb csoportot is létrehozni, ebben az esetben nem minden feladatot fogunk kiosztani. Ha több mint öt csoportot alkotunk, akkor többen azonos feladatot fognak végezni. A csoportok ideális létszáma 3–6 fő.

Segédanyag: térkép és kitöltendő táblázat (a tanár számára megoldások is).

A helyszínen: a csoportok önállóan mozognak és dolgoznak, egy–másfél órát érdemes rászálni.

Ellenőrzés: a megoldások segítségével helyben és szóban a legérdekesebb, de időhiány esetén a táblázatokat beszedve írásban is lehet.

A tanulói feladatot és a térképet ld. a Mellékletben.

Megoldások

Leírás	Személy, szobor, műemlék vagy műtárgy neve	Sorszáma a térképen
Hunyadiak ősi fészke	Vajdahunyd vára	10.
Magyar királynőnk lovának „patkója”	A pozsonyi Mária Terézia szobor maradványa	2.
Beceneve: „Schwarzjóska”	A Schwarzlose géppuska beceneve	14.
Károlyi Mihály kormányának első hadügyminisztere	Linder Béla	12.
Az Őrvidék megszállását vezető ezredes	Rudolf Vidossich	8.
A „négy nagy”	Thomas Woodrow Wilson, David Lloyd George, Vittorio Emanuele Orlando, Georges Clemenceau	3.
A csonka hazába érkező, de lakáshoz nem jutó menekültek	„vagonlakók”	7.
A lövészárkokhoz kapcsolódó, kipallózott, föld alatti helyiség	„rókalyuk”	5.
A Székely Hadosztály parancsnoka	Kratochwil Károly	9.
Neve: „Justice for Hungary”	Endresz György és Magyar Sándor repülőgépe	1.
Az 1920. januári párizsi küldöttség vezetője	gróf Apponyi Albert	11.
A békekonferenciák eredményeivel elégedetlenkedő tiszt: „Ez nem béke, csak fegyverszünet 20 évre”	Ferdinand Foch	15.
A Nemzeti Hadsereg fővezére	Horthy Miklós	13.
13 éves vértanú, kit a csehszlovák karhatalom a Himnusz éneklése közben gyilkolt meg	Hervacsics Aranka	6.
„Communitas Fidelissima” magyarul	„Leghűségesebb falu”	4.

b. Képes krónika

A diákok – csoportokban – a telefonjuk segítségével filmfelvételeket készítenek, amiből később, otthon pár perces kisfilmet vágnak össze. Ha ez valamiért nem lehetséges, akkor fotókat készítenek, és abból prospektust állítanak össze.

Előkészület: Az osztály adottságait, érdeklődését figyelembe véve el kell dönteni, hogy az A) vagy a B) változatot választjuk. Az A) változat az egyszerűbb: minden csoportnak ugyanazt az öt megadott helyszínt kell végigjárnia, majd a kisfilmben bemutatnia. A B) változatban mindegyik csoport csak az egyik helyszínnél dolgozik, és azt mutatja be mélyebben. Ebben az esetben el kell dönteni, hogy melyik csoport melyik helyszínt kapja. Ha a kisfilmkészítés nem lehetséges, akkor a C) változat, a prospektus-készítés is választható.

A feladatot a diákoknak már az előkészítő órán osszuk ki, hogy készülhessenek a helyszínekből, hiszen tudniuk kell, hogy pontosan mit filmezzenek le, milyen szöveget mondjanak fel.

Segédanyag: Feladatlap az A), a B) és a C) változathoz (a B) változatán mind az öt csoport feladata szerepel) és térkép.

A helyszínen: A csoportok önállóan mozognak. Az A) és a C) változat esetén érdemes az öt csoportot az öt helyszínhez külön-külön elindítani, és megbeszélni velük, hogy milyen irányban mozognak tovább, hogy ne zavarják egymás munkáját. Szintén legalább egy–másfél órát vesz igénybe.

Ellenőrzés: Mivel a kisfilmeket (vagy a prospektust) otthon kell befejezni, az alkotások bemutatására a következő tanórán kerül sor. Egyéni alkotásokról van szó, így egységes értékelőlap nincs. A szóbeli értékelésnél érdemes figyelembe venni, hogy az alkotás mennyire szakszerű, informatív, esztétikus, humoros, illetve mennyire csapatmunka eredménye.

A feladatokat ld. a Mellékletben.

c. Helyszíni kvíz / Tudáspróba

A diákok egyénileg vagy csoportjaikban megoldanak egy 25 kérdésből álló feleletválasztós tesztet az előkészítő órán és az előző feladatok készítése során szerzett ismereteik alapján.

Előkészület: Csak azt kell eldönteni, hogy a tudáspróbát egyénileg vagy az öt csoport között akarjuk lebonyolítani.

Segédanyag: feladatlap (a tanár számára megoldások is).

A helyszínen: A kiosztott feladatlapokat a diákok kitöltik. Fél órát szánunk rá!

Ellenőrzés: A megoldások segítségével helyben és szóban a legérdekesebb, de időhiány esetén a táblázatokat beszédve írásban is lehet (amennyiben a feladatot már digitalizálták, akkor a megoldás kérdésenként, az idő lejártával automatikusan megjelenik, és az alkalmazás az eredményt is számolja).

A feladatlapot ld. a Mellékletben.

Megoldások

1. Melyik család birtokában állt a ma a Trianon Múzeumnak helyet adó épület?

A) Batthyány	B) Széchenyi	C) Zichy	D) Festetics
--------------	--------------	----------	--------------

2. A felsoroltak közül ki nem tartozik a „négy nagy” közé?

A) Wilson	B) Beneš	C) Orlando	D) Clemenceau
-----------	----------	------------	---------------

3. Mi volt a neve Endresz György és Magyar Sándor repülőgépének, amellyel átrepülték az Atlanti-óceánt?

A) „No, No, Never!”	B) „Justice for Hungary!”	C) „Haza és haladás!”	D) „Mindent vissza!”
---------------------	---------------------------	-----------------------	----------------------

4. Ki volt Magyarország utolsó királya?

A) IV. Károly	B) Ferenc József	C) József Ágost	D) Horthy Miklós
---------------	------------------	-----------------	------------------

5. Mikor került sor a trianoni békeszerződés aláírására?

A) 1920. június 4.	B) 1920. július 4.	C) 1921. június 4.	D) 1921. július 4.
--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

6. A felsoroltak közül ki írta alá magyar részről a trianoni békeszerződést?

A) gróf Teleki Pál	B) Benárd Ágost	C) gróf Apponyi Albert	D) Prónay Pál
--------------------	-----------------	------------------------	---------------

7. Milyen stílusban épült a múzeumnak helyet adó kastély?

A) barokk	B) román	C) szecessziós	D) klasszicista
-----------	----------	----------------	-----------------

8. Kiket nevez a magyar történelem „vagonlakóknak”?

A) Az államhatáron túlról menekült magyarokat.	B) A Károlyi-féle köztársasággal szembeni ellenállókat.	C) Az Erdélyben harcoló milicista erőket.	D) A mozdonyokat és vasúti kocsikat elrabló román katonákat.
--	---	---	--

9. Ki készítette el az ún. „vörös térképet”?

A) gróf Apponyi Albert	B) gróf Bethlen István	C) gróf Károlyi Mihály	D) gróf Teleki Pál
------------------------	------------------------	------------------------	--------------------

10. Melyik település kapta a „Civitas Fidelissima” nevet?

A) Pécs	B) Balassagyarmat	C) Debrecen	D) Sopron
---------	-------------------	-------------	-----------

11. Ki volt a Nemzeti Hadsereg fővezére?

A) Horthy Miklós	B) Kratochvil Károly	C) Prónay Pál	D) Benárd Ágost
------------------	----------------------	---------------	-----------------

12. Ettől meddig tartott az első világháború?

A) 1915–1919	B) 1914–1918	C) 1915–1920	D) 1914–1919
--------------	--------------	--------------	--------------

13. Mit jelent a revízió kifejezés?

A) békekötés	B) felülvizsgálat	C) diktátum	D) visszatekintés
--------------	-------------------	-------------	-------------------

14. A felsoroltak közül melyik ország nem kapott terület Magyarországból?

A) Olaszország	B) Lengyelország	C) Ausztria	D) Bulgária
----------------	------------------	-------------	-------------

15. Melyik országhoz került a ma Őrvidéknek nevezett terület?

A) Csehszlovákia	B) Ausztria	C) Románia	D) Lengyelország
------------------	-------------	------------	------------------

16. Ki vezette a Székely Hadosztályt?

A) Horthy Miklós	B) Prónay Pál	C) Kratochvil Károly	D) Székely Bertalan
------------------	---------------	----------------------	---------------------

17. A felsoroltak közül melyik illik Szentpéterfára?

A) Communitas Fortissima	B) Civitas Fortissima	C) Communitas Fidelissima	D) Civitas Fidelissima
--------------------------	-----------------------	---------------------------	------------------------

18. Melyik ország állampolgára volt Edvard Beneš?

A) Románia	B) Jugoszlávia	C) Csehszlovákia	D) Lengyelország
------------	----------------	------------------	------------------

19. Mi volt a Prónay Pál nevéhez (is) kapcsolódó fegyveres alakulat neve?

A) Becstelen brigantyk	B) Lenin-fiúk	C) Székely Hadosztály	D) Rongyos Gárda
------------------------	---------------	-----------------------	------------------

20. Mi volt Magyarország államformája a trianoni békeszerződés aláírásakor?

A) népköztársaság	B) királyság	C) köztársaság	D) császárság
-------------------	--------------	----------------	---------------

21. Ki volt a magyar béke delegáció vezetője 1920 januárjában?

A) Horthy Miklós	B) gróf Apponyi Albert	C) gróf Teleki Pál	D) gróf Károlyi Mihály
------------------	------------------------	--------------------	------------------------

22. Melyik idézet nem kapcsolódik az irrendentizmushoz?

A) „No, No, Never!”	B) „Justice for Hungary!”	C) „Revízió”	D) „Haza és haladás!”
---------------------	---------------------------	--------------	-----------------------

23. Milyen tisztséget töltött be Horthy Miklós a trianoni békeszerződés aláírásakor?

A) kormányzó	B) miniszterelnök	C) hadügyminiszter	D) köztársasági elnök
--------------	-------------------	--------------------	-----------------------

24. Mi lett a neve a Prónay Pálék által megszállt területnek?

A) Őrség	B) Lajtabánság	C) Rábamellék	D) Felsőőri Nagyhercegség
----------	----------------	---------------	---------------------------

25. Kinek a ragadványneve volt a „vörös gróf” kifejezés?

A) gróf Károlyi Mihály	B) gróf Apponyi Albert	C) gróf Teleki Pál	D) gróf Bethlen István
------------------------	------------------------	--------------------	------------------------

d. Drámapedagógia

A diákok egy-egy, a trianoni béketárgyalásokhoz köthető eseményt jelenítenek meg dramatikus formában, csoportmunkában.

Előkészület: A feladatokat a diákoknak akár már az előkészítő órán, de legkésőbb aznap, az utazás kezdetén osszuk ki, hogy készülhessenek! Döntsük el, melyik csoport melyik eseményt kapja! Ha a feladatot előre kiadjuk, segíthetünk a csoportoknak eldönteni az előadás formáját (szöveges jelenet, mozgásos jelenet, élőkép), ellenőrizni a szövegeket, illetve elkészíteni az esetleges kellékeket (táblák, jelmezek), de utóbbi semmiképpen sem kötelező.

Segédanyag: feladatlap az eseményekkel és a szerepekkel.

A helyszínen: A csoportok külön-külön készülnek fel. Ha alapvetően a helyszínen történnek az előkészületek, akkor a tanári segítségre itt lesz szükség. A csoportok bemutatják egymásnak az alkotásaikat, a többiek kitalálják, melyik eseményről van szó. Attól függően, hogy mennyi helybeni előkészület szükséges, fél–másfél órát vesz igénybe.

Ellenőrzés: Mindenképpen helyben és szóban is kell értékelni. Emeljük ki a történeti hűséget, a kreativitást és a csapatmunkát!

A kiosztandó feladatokat ld. a Mellékletben.

4) TANÓRAI UTÓFELDOLGOZÁS

Tanórai utófeldolgozó óra

A tanórai utófeldolgozáshoz tartozó feladatokat ld. a Mellékletben.

1. A tanulmányi út összegzése
 - az út tapasztalatai
 - a megoldott feladatok értékelése (nyomkereső, tudáspróba, drámapedagógia)
2. Drámapedagógia (amennyiben nem volt rá idő, a feladat pótlása)
3. Képes krónika
 - az elkészült munkák bemutatása (kisfilm, prospektus)
 - a munkák értékelése
4. Kompetencia alapú záró feladatok megoldása és értékelése

A feladatokat ld. a Mellékletben.

Megoldások:

1. feladat:

- A) a)
- B) c)
- C) b)
- D) b)
- E) b)

2. feladat:

- 1. c)
- 2. b)
- 3. c)
- 4. b)
- 5. c)

3. feladat:

- 1. c)
- 2. b)
- 3. b)
- 4. b)
- 5. b)

5) FORRÁSJEGYZÉK

Az óravázlat prezentációjának képjegyzéke:

1. dia: saját kép
2. dia: <https://www.trianonmuzeum.hu/index.php?page=post&id=168> (2025. május 28. 17:24)
3. dia: gróf Zichy Terézia képe: <http://www.krudylib.hu/wiki/zichy-terezia> (2025. május 30. 15:30), gróf Waldstein János képe: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b9/Waldstein_amerling_j%C3%A1nos.jpg/1024px-Waldstein_amerling_j%C3%A1nos.jpg (2025. május 30. 15:30)
4. dia: <https://fortepan.hu/hu/photos/?id=160556> (2025. május 30. 15:45)
5. dia: <https://varpalota.utisugo.hu/latnivalok/grof-zichy-kastely-varpalota-87638.html> (2025. 05. 30.) 16:02
6. dia: <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fmkvp.hu%2Fhelyszinek%2Fzichy-kastely%2F&psig=AOvVaw3a3f0MG8ITxL-OPYqHwUk&ust=1748786321796000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBUQIRxqFwoTCMikovPuzY0DFQAAAAAdAAAAABAh> (2025. 05. 30. 16:06), <https://mkvp.hu/erdekesssegek/a-varpalotai-zichy-kastely/#palyazatok> (2025. 05. 30. 16:08)
7. dia: https://www.trianoncentenarium.hu/pages/trianon100/contents/article/137/pics/lead_original.jpg (2025. 05. 30. 16:17)
8. dia: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fc/Apponyi_Albert_fot%C3%B3_1900.jpg (2025 május 30. 17:07), https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/44/Teleki_p%C3%A1l_portr%C3%A9.png (2025. május 30. 17:08),
9. dia: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/28/Ethnographical_map_of_Hungary_based_on_density_of_population%2C_Census_of_1910.jpg/1920px-Ethnographical_map_of_Hungary_based_on_density_of_population%2C_Census_of_1910.jpg (2025. 05. 30. 17:10)
10. dia: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b0/Drasche-L%C3%A1z%C3%A1r_%C3%A9s_Ben%C3%A1rd_a_trianoni_asztaln%C3%A1l.jpg (2025. 05. 30. 17:12)
11. dia: <https://www.blikk.hu/static/image-transforms/1/TMlktkpTURBXy9iNzg5ZjRmNGY0N2ZiMzY2NGU0OTBhYzMzYjk0MmFmNC5qcGeRIQLNAugAwsM> (2025. május 30. 17:16)

12. dia: http://www.e-kompetencia.si/egradiva/mad_zgo/23/4275646170657374695f7661676f6e6c616bc3b36b2c5f313932302e5f4d656e656bc3bc6c74656b5f617a5f656c637361746f6c745f746572c3bc6c6574656b72c3b56c2e6a7067.JPG (2025. május 30. 17:22)
13. dia: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/af/Little_Entente_Army_vs_Hungary.png (2025. május 30. 17:24)
14. dia: https://m.blog.hu/sa/savariamuseum/image/nem_nem_soha_kep.jpg (2025. május 30. 17:37),
<http://www.mvkkvar.hu/kiallitas/trianonkiallitas/tartalom/irredentizmusrevizionizmus.php> (2025. május 30. 17:38),
https://mnl.gov.hu/sites/default/files/bkml/kozmuvelodes/multbanezo/m_01/boag-01t-1-03p-n.jpg (2025. május 30. 17:41)

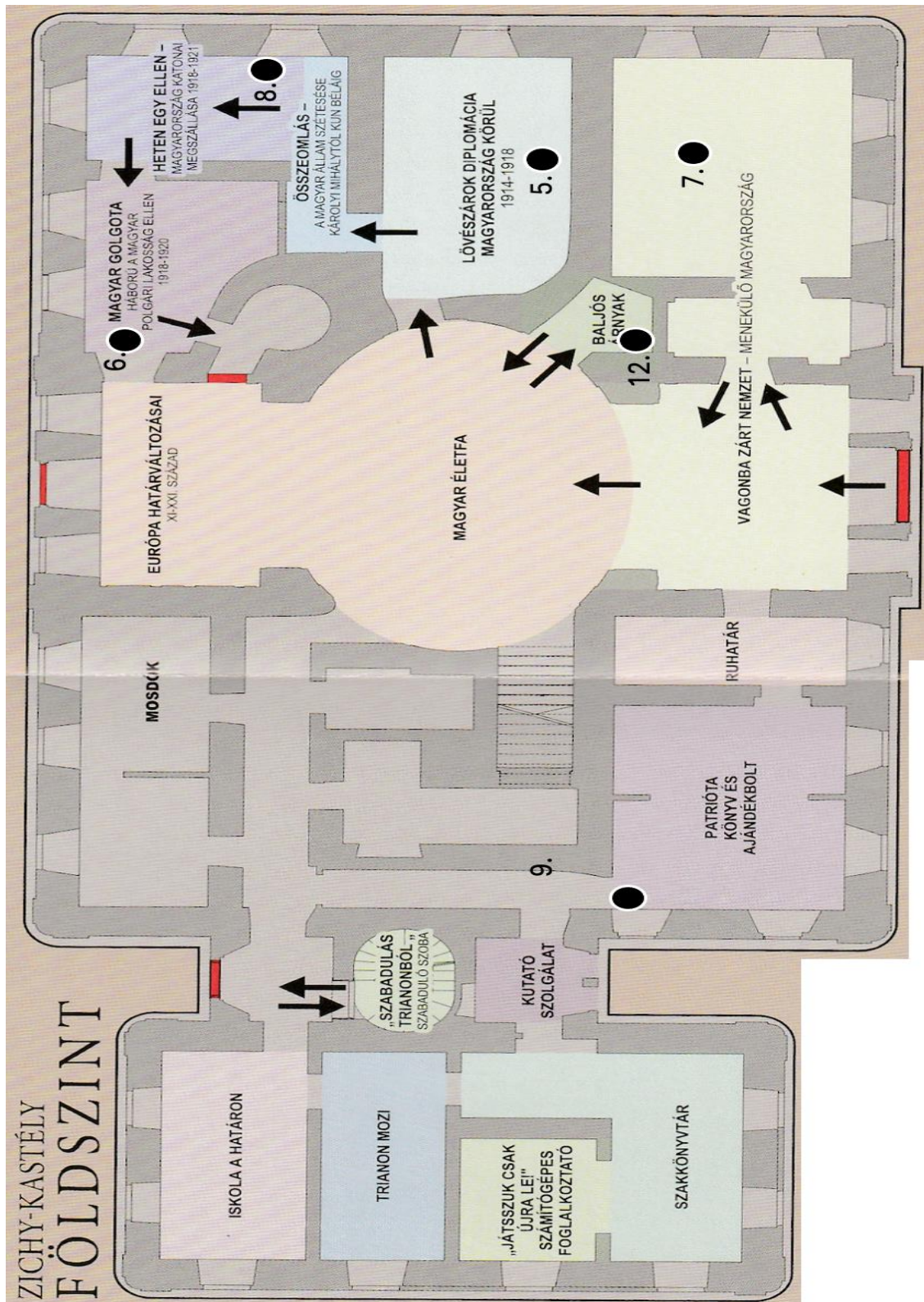
6) MELLÉKLET

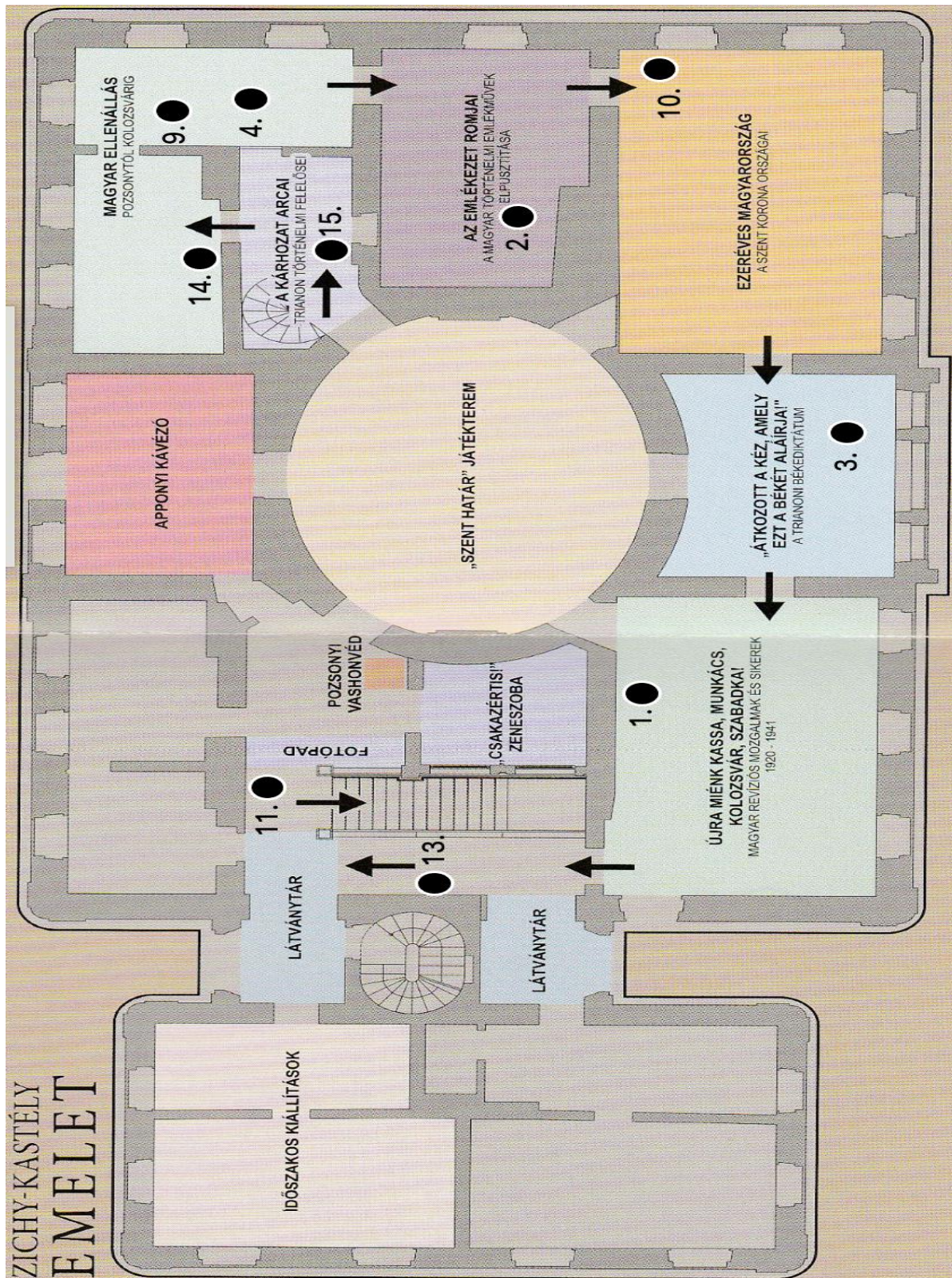
a) Nyomkeresés

Fedezzétek fel a várpalotai Trianon Múzeumot a térkép és a leírások segítségével!

- Alkossatok öt csoportot az előzetesen megbeszéltek szerint! Minden csoport kap egy térképet és egy kitöltendő táblázatot.
- Induljatok el a csoportotokkal különböző irányokba a kastélyban, és keressétek meg a térképen jelölt pontokat!
- Párosítsátok az egyes pontoknál talált elemeket a táblázatban szereplő leírásokkal: írjátok be a táblázatba a nevüket és a helyük sorszámát!

Leírás	Személy, szobor, műemlék vagy műtárgy neve	Sorszáma a térképen
A Hunyadiak ősi fészke		
Magyar királynőnk lovának „patkója”		
Beceneve: „Schwarzjóska”		
Károlyi Mihály kormányának első hadügyminisztere		
Az Őrvidék megszállását vezető ezredes		
A „négy nagy”		
A csonka hazába érkező, de lakáshoz nem jutó menekültek		
A lövészárkokhoz kapcsolódó, kipallózott, föld alatti helyiség		
A Székely Hadosztály parancsnoka		
Neve: „Justice for Hungary”		
Az 1920. januári párizsi küldöttség vezetője		
A békekonferenciák eredményeivel elégedetlenkedő tisztt: „Ez nem béke, csak fegyverszünet 20 évre”		
A Nemzeti Hadsereg fővezére		
13 éves vértanú, akit a csehszlovák karhatalom a Himnusz éneklése közben gyilkolt meg		
„Communitas Fidelissima” magyarul		

b) Képes krónika

A) változat

Készítsetek kisfilmet a Trianon Múzeum legfőbb látványosságairól!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken ti is és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róluk néhány fontos információt vagy meséljete a bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjátok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok:

- Vagonba zárt nemzet: menekülő Magyarország – a vagonlakók mindennapjai
- A magyar golgota: a megszálló államok magyarüldözése
- Az emlékezet romjai: a magyar történelmi emlékművek sorsa a békeszerződés után
- A trianoni békeszerződés: a békeszerződés aláírásának körülményei
- A magyar revíziós mozgalmak és sikerek

B) változat

Készítsetek kisfilmet a Trianon Múzeum egyik fontos látványosságáról!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a csoportotok számára kijelölt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken ti is és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róla néhány fontos információt vagy meséljétek a bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Figyeljétek arra, hogy a megadott szempontokat a videótokban dolgozzátok fel! Emellett dobjátok fel a videót érdekességekkel, vicces elemekkel is!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjatok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

1. csoport: Vagonba zárt nemzet: menekülő Magyarország – a vagonlakók mindennapjai

- Mik voltak a történelmi előzményei a kialakult helyzetnek?
- Milyen okokból kellett a magyaroknak a szülőföldjüket elhagyni?
- Mi volt az oka, hogy vagonokban kaptak csak szállást a magyar menekültek?
- Milyenek voltak a vagonlakók mindennapjai?

2. csoport: A magyar golgota: a megszálló államok magyarüldözése

- Melyek voltak a megszálló államok?
- Milyen intézkedéseket hoztak a megszállt területeken?
- Kik voltak a megszállók ismert áldozatai?

3. csoport: Az emlékezet romjai: a magyar történelmi emlékművek sorsa a békeszerződés után

- Milyen célból és mikor épültek a témához kapcsolódó emlékművek?
- Hol álltak és milyen célt szolgáltak?
- Hogyan alakult a sorsuk a békeszerződés rendelkezései után?

4. csoport: A trianoni békeszerződés: a békeszerződés aláírásának körülményei

- Mik voltak a békeszerződés előzményei?
- Mikor és hol került sor a békeszerződés aláírására?
- Kinek jutott az a hálátlan feladat, hogy a békeszerződést aláírja?
- Hogyan fogadták Magyarországon a békeszerződés hatálybalépését?

5. csoport: A magyar revíziós mozgalmak és sikerek

- Mi volt a nemzet válasza a békeszerződésre?
- Milyen eszközöket vetett be hazánk, hogy felhívja a világ figyelmét az igazságtalanságokra?
- Kik voltak a revíziós mozgalmak legfőbb szereplői?
- Milyen sikereket tudott hazánk felmutatni?

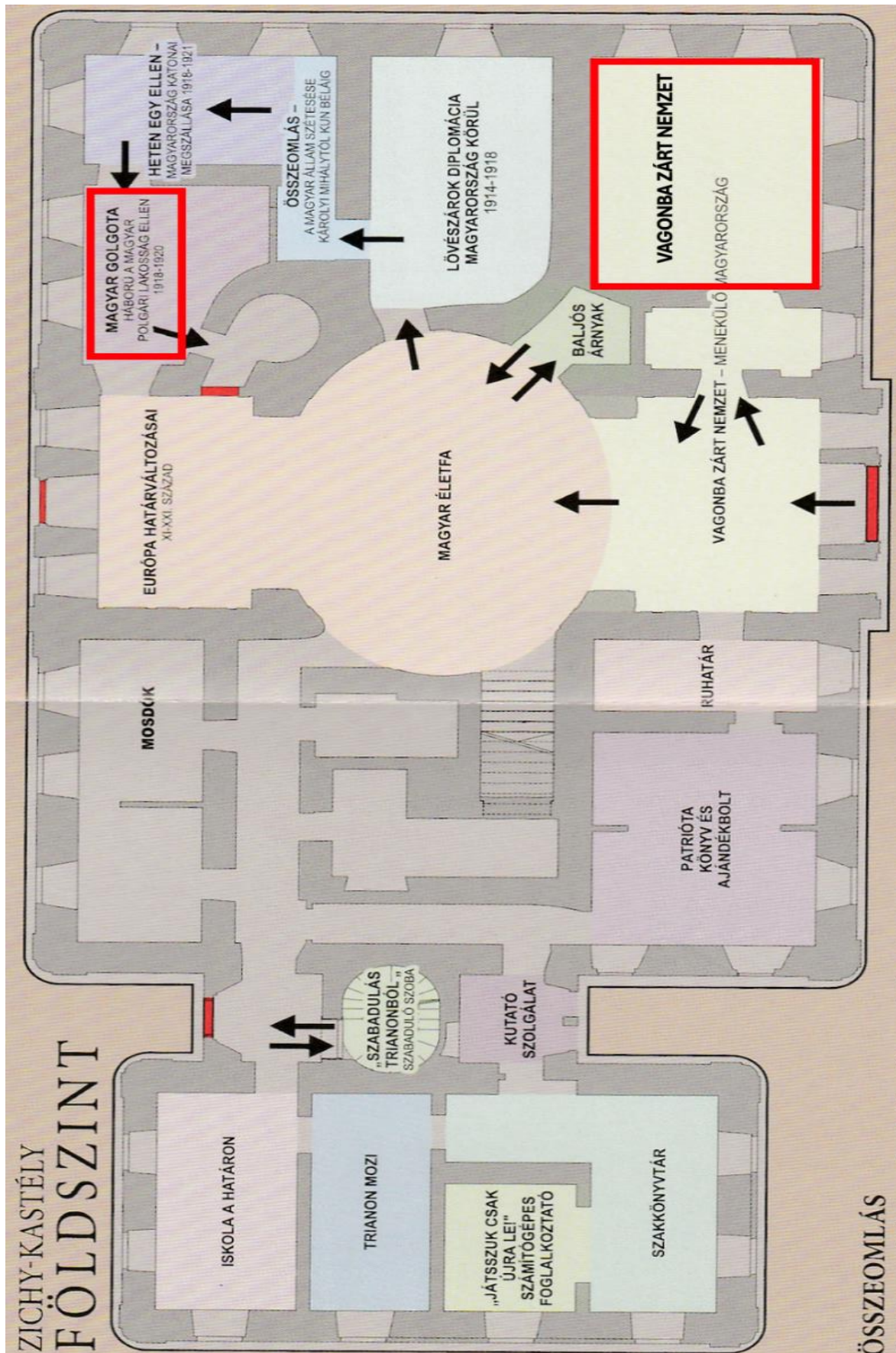
C) változat

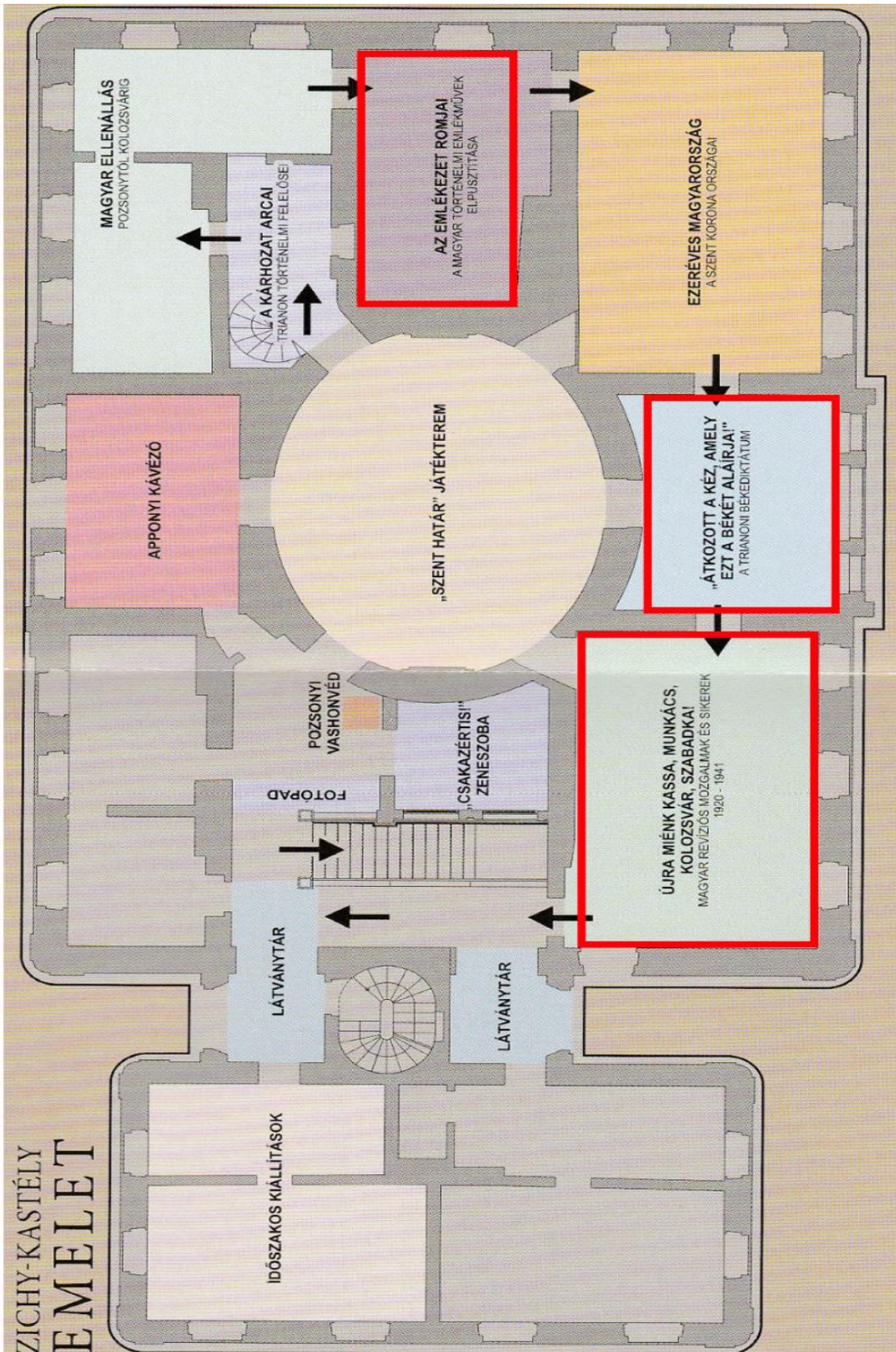
Készítsetek a Trianon Múzeum legfőbb látványosságait bemutató prospektust!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal fotókat, amelyeken ti is és az adott látványosság is látszik!
- Otthon rendezzétek a fotókat két A4-es lapra, és írjatok közéjük ismeretterjesztő, ajánló, kedvcsináló rövid szövegeket! Legyen a végeredmény egy szép, nyomtatható kiadvány, amit ti is szívesen kézbe vennétek!
- A szövegek írásához használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket! Az információk mellett írjatok a személyes élményeitekről, benyomásaitokról is!

A feldolgozandó látványosságok:

- Vagonba zárt nemzet: Menekülő Magyarország – a vagonlakók mindennapjai
- A magyar golgota: a megszálló államok magyarüldözése
- Az emlékezet romjai: a magyar történelmi emlékművek sorsa a békeszerződés után
- A trianoni békeszerződés: a békeszerződés aláírásának körülményei
- A magyar revíziós mozgalmak és sikerek

c) Helyszíni kvíz / Tudáspróba

Most kiderül, mire emlékeztek a bevezető órán tanultakból és a Trianon Múzeumban látottakból! Válasszátok ki a helyes megoldást!

1. Melyik család birtokában állt a ma a Trianon Múzeumnak helyet adó épület?

A) Batthyány	B) Széchenyi	C) Zichy	D) Festetics
--------------	--------------	----------	--------------

2. A felsoroltak közül ki nem tartozik a „négy nagy” közé?

A) Wilson	B) Beneš	C) Orlando	D) Clemenceau
-----------	----------	------------	---------------

3. Mi volt a neve Endresz György és Magyar Sándor repülőgépének, amellyel átrepülték az Atlanti-óceánt?

A) „No, No, Never!”	B) „Justice for Hungary!”	C) „Haza és haladás!”	D) „Mindent vissza!”
---------------------	---------------------------	-----------------------	----------------------

4. Ki volt Magyarország utolsó királya?

A) IV. Károly	B) Ferenc József	C) József Ágost	D) Horthy Miklós
---------------	------------------	-----------------	------------------

5. Mikor került sor a trianoni békeszerződés aláírására?

A) 1920. június 4.	B) 1920. július 4.	C) 1921. június 4.	D) 1921. július 4.
--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

6. A felsoroltak közül ki írta alá magyar részről a trianoni békeszerződést?

A) gróf Teleki Pál	B) Benárd Ágost	C) gróf Apponyi Albert	D) Prónay Pál
--------------------	-----------------	------------------------	---------------

7. Milyen stílusban épült a múzeumnak helyet adó kastély?

A) barokk	B) román	C) szecessziós	D) klasszicista
-----------	----------	----------------	-----------------

8. Kiket nevez a magyar történelem „vagonlakóknak”?

A) Az államhatáron túlról menekült magyarokat.	B) A Károlyi-féle köztársasággal szembeni ellenállókat.	C) Az Erdélyben harcoló milicista erőket.	D) A mozdonyokat és vasúti kocsikat elrabló román katonákat.
--	---	---	--

9. Ki készítette el az ún. „vörös térképet”?

A) gróf Apponyi Albert	B) gróf Bethlen István	C) gróf Károlyi Mihály	D) gróf Teleki Pál
---------------------------	---------------------------	---------------------------	--------------------

10. Melyik település kapta a „Civitas Fidelissima” nevet?

A) Pécs	B) Balassagyarmat	C) Debrecen	D) Sopron
---------	-------------------	-------------	-----------

11. Ki volt a Nemzeti Hadsereg fővezére?

A) Horthy Miklós	B) Kratochwil Károly	C) Prónay Pál	D) Benárd Ágost
------------------	----------------------	---------------	-----------------

12. Ettől meddig tartott az első világháború?

A) 1915–1919	B) 1914–1918	C) 1915–1920	D) 1914–1919
--------------	--------------	--------------	--------------

13. Mit jelent a revízió kifejezés?

A) békekötés	B) felülvizsgálat	C) diktátum	D) visszatekintés
--------------	-------------------	-------------	-------------------

14. A felsoroltak közül melyik ország nem kapott terület Magyarországból?

A) Olaszország	B) Lengyelország	C) Ausztria	D) Bulgária
----------------	------------------	-------------	-------------

15. Melyik országhoz került a ma Őrvidéknek nevezett terület?

A) Csehszlovákia	B) Ausztria	C) Románia	D) Lengyelország
------------------	-------------	------------	------------------

16. Ki vezette a Székely Hadosztályt?

A) Horthy Miklós	B) Prónay Pál	C) Kratochwil Károly	D) Székely Bertalan
------------------	---------------	----------------------	---------------------

17. A felsoroltak közül melyik illik Szentpéterfára?

A) Communitas Fortissima	B) Civitas Fortissima	C) Communitas Fidelissima	D) Civitas Fidelissima
-----------------------------	-----------------------	------------------------------	---------------------------

18. Melyik ország állampolgára volt Edvard Beneš?

A) Románia	B) Jugoszlávia	C) Csehszlovákia	D) Lengyelország
------------	----------------	------------------	------------------

19. Mi volt a Prónay Pál nevéhez kapcsolódó fegyveres alakulat neve?

A) Becstelen brigantyk	B) Lenin-fiúk	C) Székely Hadosztály	D) Rongyos Gárda
---------------------------	---------------	--------------------------	------------------

20. Mi volt Magyarország államformája a trianoni békeszerződés aláírásakor?

A) népköztársaság	B) királyság	C) köztársaság	D) császárság
-------------------	--------------	----------------	---------------

21. Ki volt a magyar béke delegáció vezetője 1920 januárjában?

A) Horthy Miklós	B) gróf Apponyi Albert	C) gróf Teleki Pál	D) gróf Károlyi Mihály
------------------	---------------------------	--------------------	---------------------------

22. Melyik idézet nem kapcsolódik az irrendentizmushoz?

A) „No, No, Never!”	B) „Justice for Hungary!”	C) „Revízió”	D) „Haza és haladás!”
---------------------	------------------------------	--------------	--------------------------

23. Milyen tisztséget töltött be Horthy Miklós a trianoni békeszerződés aláírásakor?

A) kormányzó	B) miniszterelnök	C) hadügyminiszter	D) köztársasági elnök
--------------	-------------------	--------------------	--------------------------

24. Mi lett a neve a Prónay Pálék által megszállt területnek?

A) Őrség	B) Lajtabánság	C) Rábamellék	D) Felsőőri Nagyhercegség
----------	----------------	---------------	------------------------------

25. Kinek a ragadványneve volt a „vörös gróf” kifejezés?

A) gróf Károlyi Mihály	B) gróf Apponyi Albert	C) gróf Teleki Pál	D) gróf Bethlen István
------------------------	---------------------------	--------------------	---------------------------

d) Drámapedagógia

1. csoport: gróf Apponyi Albert beszéde

Ebben a feladatban egy, a trianoni béketárgyalásokhoz kapcsolódó, fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoportagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítenek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Gróf Apponyi Albert beszéde

1920 januárjában a magyar delegáció a béketárgyalásokon jelenik meg Párizsban. Gróf Apponyi Albert emlékezetes beszédet mond, amelyben szenvedélyesen védi Magyarország jogát a történelmi határok megőrzéséhez.

„Önök, Uraim, akiket a győzelem a bírói székhez juttatott, Önök kimondották egykori ellenségeiknek, a Központi Hatalmaknak bűnösségét, és elhatározták, hogy a háború következményeit a felelősökre hárítják. Legyen így; de akkor azt hiszem, hogy a fokozat megállapításánál a bűnösség fokával arányban kellene eljárni, és mivel Magyarországot sújtják a legszigorúbb és létét leginkább veszélyeztető feltételekkel, úgy azt lehetne hinni, hogy éppen ő az, aki az összes nemzetek közül a legbűnösebb. Uraim! Anélkül, hogy e kérdés részleteibe bocsátkoznék, hiszen ezt benyújtandó okmányaink fogják megtenni, ki kell jelentenem, hogy ezt az ítéletet nem lehet kimondani oly nemzet fölött, amely abban a pillanatban, amidőn a háború kitört, nem bírt teljes függetlenséggel és legfeljebb csak befolyást gyakorolhatott az Osztrák-Magyar Monarchia ügyeire és amely nemzet ezt, mint a legutóbb nyilvánosságra hozott okmányok bizonyítják, fel is használta arra, hogy helytelenítse azokat a lépéseket, amelyeknek a háborút elő kellett idézniök.” (részlet Apponyi Albert 1920. január 16-i beszédéből)

A jelenetben bemutathatjátok az érkezést, a feszültséget a tárgyalóteremben, Apponyi szónoklatát, valamint a beszéd utóhatását a magyar delegáció tagjai és a külföldi diplomaták körében. A vitákban előkerülhetnek térképek, történelmi hivatkozások, valamint az igazságosság kérdése is.

Szerepek:

- **gróf Apponyi Albert:** a magyar delegáció vezetője, szenvedélyesen védi Magyarország érdekeit.
- **Teleki Pál:** a delegáció tagja, térképekkel és tudományos érvekkel támogatja Apponyi beszédét.
- **Nagyhatalmak képviselője:** semleges vagy épp ellenséges pozíciót képvisel a vitában.
- **Többiek:** a delegáció névtelen tagjai, vagy az eseményeket figyelő hallgatóság.

2. csoport: A trianoni békeszerződés aláírása

Ebben a feladatban egy, a trianoni békeszerződés aláírásához kapcsolódó, fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoportagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítenek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

A trianoni békeszerződés aláírása

1920. június 4-én, a versailles-i Nagy Trianon-palotában június 4-én került sor a trianoni békeszerződés aláírására, amely hivatalosan is lezárta Magyarország részvételét az első világháborúban.

A szerződés drasztikusan átrajzolta az ország határait: Magyarország elveszítette területének több mint kétharmadát és lakosságának közel 60%-át. Mintegy 3,3 millió magyar került az új határokon kívülre, idegen államok fennhatósága alá. Az aláírásra kijelölt Benárd Ágost népjóléti és munkaügyi miniszter, valamint Drasche-Lázár Alfréd követ felhatalmazás nélküli, kényszerű gesztust tett. A magyar delegáció nem vehetett részt az érdemi tárgyalásokon, csak a feltételek közlésére kaptak meghívást. A döntés mély megrendülést, nemzeti gyászt és hosszú távú politikai következményeket váltott ki Magyarországon.

Az ezzel járó nyomasztó légkörben kerül sor a magyar küldöttek – Benárd Ágost és Drasche-Lázár Alfréd – által aláírt trianoni békeszerződés véglegesítésére. A jelenetben felidézhetitek az aláírás előtti pillanatokat, a diplomáciai protokollt, a résztvevők lelki tusáját és az aláírás szimbolikus gesztusát. Fontos hangsúlyt kaphat a sajtó, a külügyi képviselők, illetve a magyar közvélemény várakozása és reakciója.

Szereplők:

- **Benárd Ágost:** a magyar kormány képviselője, az aláírás súlyától gyötört politikus.
- **Drasche-Lázár Alfréd:** másik aláíró, visszafogott, de hazájáért aggódó küldött.
- **Francia tiszt:** a dokumentum átadója, hivatalos és távolságtartó.
- **Magyar újságíró:** a háttérben tudósít, érzelmekkel teli hangon reagál.
- **Többiek:** a kíséret névtelen tagjai vagy a békeszerződést figyelő szereplők.

3. csoport: A vagonlakók

Ebben a feladatban egy, a trianoni menekültek elhelyezéséhez kapcsolódó, fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoportagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítenek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

A vagonlakók

A „vagonlakók” elnevezés azokra a magyar menekültekre utal, akik a trianoni békeszerződés következtében elveszített területekről kényszerültek elhagyni otthonukat, és hosszabb-rövidebb ideig vasúti vagonokban éltek. Több százezer ember érkezett az új határokon belüli Magyarországra Erdélyből, Felvidékről, Délvidékről és Kárpátaljáról, gyakran egyetlen bőrönddel, mindenüket hátrahagyva. Mivel a lakáshelyzet kritikus volt, és nem állt rendelkezésre elegendő szociális ellátás, a vasútállomások mellé tolt teher- vagy személyvagonokat alakították át ideiglenes menedékhellyé. A vagonokban több család is összezárván élt, télen fagyoskodva, nyáron szenvedve a hőségtől, gyakran víz és higiénia nélkül. Ezek a közösségek sokszor hónapokon, sőt, éveken át laktak így, miközben munkát, lakást és új életet próbáltak keresni a csonka országban. A vagonlakók sorsa a trianoni tragédia emberi oldalát mutatja meg – a személyes veszteséget, a kiszorítottságot és az újrakezdés küzdelmét.

A jelenet mutassa be egy vagonban élő család mindennapjait, konfliktusait, a túlélésre való törekvést, reménytelen vagy épp elkeseredett beszélgetéseket. Megjelenhetnek benne a gyermekek álmai, a felnőttek küzdelme és az idegen környezet kihívásai.

Szereplők:

- **Idős parasztember:** Erdélyből menekült, a múltját siratja, de közben segít másokat.
- **Fiatal anya:** kisgyerekével próbál boldogulni a nyomorban.
- **Tizenéves fiú:** dacos és tettekre kész, az új élet lehetőségét keresi.
- **Vasutas:** segít vagy akadályoz – döntés a játékosok kezében.
- **Többiek:** más vagonlakók, akik különféle sorsokat testesítenek meg.

4. csoport: „Justice for Hungary”

Ebben a feladatban egy, a nemzetközi figyelemfelkeltéshez, a trianoni igazságtalansághoz kapcsolódó, fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítenek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

„Justice for Hungary”

Endresz György pilóta és Magyar Sándor navigátor 1931 júliusában világraszóló tettet hajtott végre: repülőgépükkel, a „Justice for Hungary” névre keresztelt Lockheed Sirius-szal átrepülték az Atlanti-óceánt. Céljuk nemcsak a technikai bravúr volt, hanem az is, hogy felhívják a világ figyelmét a trianoni békeszerződés igazságtalanságaira és a magyar nemzet tragédiájára. A gép a kanadai Harbour Grace-ből szállt fel, és több mint 5000 kilométeres út megtétele után, 26 órányi repülést követően landolt Bicskén, ahol euforikus tömeg fogadta őket. Az út során rádiós kapcsolatuk megszakadt, így Magyarországon sokáig bizonytalan volt, sikerrel jártak-e – de megérkezésük hatalmas nemzeti ünneppé vált. Az esemény nemcsak technikai teljesítmény volt, hanem erős szimbóluma is a magyar kitartásnak, összetartozásnak és a nemzetközi igazságkeresés vágyának. Endreszék repülése a két világháború közti korszak egyik legfelemelőbb magyar pillanatává vált, és máig emlékeztet azokra, akik cselekedtek a hazáért.

A témához kapcsolódó jelenet indulhat a repülés előtti előkészületekkel, búcsúval, rádiós kapcsolat megszakadásával, a viharokkal vívott harccal, majd a fogadtatás örömteli pillanataival. Az előadásban megjeleníthető a nemzeti összefogás és az elszántság is.

Szereplők:

- **Endresz György:** pilóta, bátor és céltudatos.
- **Magyar Sándor:** navigátor, fegyelmezett és higgadt.
- **Amerikai magyar fogadó:** lelkes honfitárs, aki izgatottan várja, hogy felbukkanjanak a légtérben.
- **Magyar riporternő:** tudósít az eseményről.
- **Többiek:** ünneplő tömeg vagy a repülés közbeni képzeletbeli akadályok.

5. csoport: Prónay Pál kikiáltja a Lajtabánságot

Ebben a feladatban egy, a nyugat-magyarországi kérdéshez kapcsolódó, fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoportagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítenek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Prónay Pál kikiáltja a Lajtabánságot

1921 őszén, a trianoni döntés nyomán kiéleződő nyugat-magyarországi helyzetben a magyar ellenállók egy csoportja fegyverrel lépett fel az Ausztriának ítélt területek visszaszerzéséért. A felkeléshez csatlakozott Prónay Pál is, majd október 4-én kikiáltotta a független Lajtabánságot – egy ideiglenes, önálló államalakulatot, saját zászlóval, pecséttel és közigazgatással. A Lajtabánság célja az volt, hogy megakadályozza az Őrvidék elcsatolását és felhívja a nemzetközi közvélemény figyelmét a magyar igényekre. Bár ez az államalakulat csak alig több mint egy hónapig létezett, fennállása alatt működött „kormány”, voltak „határőrei”, sőt, saját bélyegük is volt. A kialakuló diplomáciai nyomás hatására azonban a Lajtabánságot végül feloszlatták, és a felkelők kivonultak a térségből, de Sopron és környéke népszavazás útján mégis Magyarországnál maradhatott. A Lajtabánság története így a revíziós politika egyik különleges és romantikus epizódjaként vonult be a magyar emlékezetbe.

A jelenet tartalmazhatja a katonai tanácskozást, a proklamáció szövegének megalkotását, a helyi lakosság reakcióját, valamint a belső nézeteltéréseket Prónay és társai között a jövő irányáról. Felmerülhet az osztrák-magyar diplomácia és a nemzetközi helyzet is.

Szereplők:

- **Prónay Pál:** katonatiszt, elszántan harcol a nyugat-magyarországi területekért.
- **Katonatársa:** hezitál a függetlenség és az államhűség között.
- **Helyi földbirtokos:** örül az önállóságnak, de aggódik a következmények miatt.
- **Osztrák határőr:** ellenséges, de megközelíthető figura.
- **Többiek:** a felkelés résztvevői vagy civilek, akik a helyzetre reagálnak.

e) *Tanórai utófeldolgozás*

1. A feladat az első világháború utáni Magyarország történetéhez kapcsolódik. Olvasd el figyelmesen a gróf Apponyi Albert által 1920. január 16-án elmondott beszéd részleteit, majd dönts el, hogy a részletekhez kapcsolódó állítások közül melyik a helyes! Karikázd be a helyes állítás betűjelét! (Elemenként 1 pont)

A) „[...] ha Magyarország abba a helyzetbe állíthatnák, hogy választania kellene ennek a békének elfogadása vagy visszautasítása között, úgy tulajdonképpen arra a kérdésre adna választ: helyes-e öngyilkosnak lennie, nehogy megöljék.” *(részlet Apponyi Albert beszédéből)*

Milyen dilemmára utal Apponyi ebben a megfogalmazásban?

- a) Magyarország nem akar részt venni a békefolyamatban.
- b) A béke visszautasítása katonai megtorlást vonhat maga után, de az elfogadása is végzetes lehet.
- c) Magyarország a háborús vereség után bármilyen feltételt kész elfogadni.
- d) Az ország a saját belső problémáit tartja nagyobbak, mint a békefeltételeket.

B) „[...] az ország e szerencsétlen középső része, elszakítva határaitól, meg lenne fosztva szén-, érc- és sóbányáinak legnagyobb részétől [...]” *(részlet Apponyi Albert beszédéből)*

Mi Apponyi célja ezzel a gazdasági felsorolással?

- a) A háború utáni infláció okait ismerteti.
- b) A gazdasági veszteségek dramatizálásával indokolja a katonai visszavágás szükségességét.
- c) A békefeltételek következményeit kívánja racionálisan, részletekbe menően érzékeltetni.
- d) A gazdasági erőforrásokat kívánja visszavásárolni a győztes hatalmaktól.

C) „[...] ha elvekről van szó, úgy azokat egyenlő módon kell alkalmazni mindazokra, akiket a szerződés rendelkezései érintenek.” *(részlet Apponyi Albert beszédéből)*

Melyik következtetés illik leginkább Apponyi gondolatmenetéhez?

- a) A nemzetiségi elv csak ott alkalmazható, ahol nincs magyar lakosság.
- b) A nemzetiségi elv alkalmazása csak akkor igazságos, ha a magyarokra is figyelemmel van.
- c) Minden elv csak politikai alkuk mentén érvényesíthető.
- d) A nemzetiségi elv a történelmi Magyarország esetében nem érvényes.

D) „[...] ha az egykori Magyarország nemzetiségi politikája még annál is rosszabb lett volna, mint azt elkeseredettebb ellenségeink állították, még akkor is jobb annál a helyzetnél, amelyet szomszédaink [...] teremtetek.” *(részlet Apponyi Albert beszédéből)*

Melyik értelmezés áll legközelebb Apponyi érveléséhez?

- a) A magyar nemzetiségi politika elismeri a kisebbségek teljes autonómiáját.
- b) A szomszédos országok kisebbségpolitikája várhatóan még elnyomóbb lesz, mint a magyar volt.
- c) A szomszédos népek politikai rendszere fejlettebb, mint Magyarországé.
- d) A történelmi Magyarország már a múltban sem vállalt felelősséget kisebbségeiért.

E) „A történelmi Magyarország [...] olyan egység, amely csak egységes hatalom által kormányozható.” (részlet Apponyi Albert beszédéből)

Mire alapozza Apponyi a történelmi Magyarország egységének védelmét?

- a) Kizárólag a nemzetiségi békére.
- b) Természeti és gazdasági összefüggésekre, amelyek a szétszakítással megbomlanak.
- c) A magyar nemesség politikai vezető szerepére a térségben.
- d) A keresztény hagyományok történelmi örökségére.

2. A feladat a Székely Hadosztály történetéhez kapcsolódik. Oldd meg a feladatokat a forrás és ismereteid segítségével! (Elemenként 1 pont)

„Egyik vezetőjük, Zágoni István tartalékos hadnagy (újságíró, később az Erdélyi Szépművés Céh egyik alapítója) a Székelyek ítéletidőben című művében részletesen leírta az eseményeket. A csoport tagjai megkeresték a látókörükbe kerülő, Kolozsvárott tartózkodó fiatal székely tiszteket és altiszteket, hogy a helyzetre közösen találjanak megoldást. A szervezkedők hamarosan elhatározták, hogy titokban Székelyföld még meg nem szállt területeire utaznak, s ott toboroznak a románok elleni harcra. Ahhoz azonban, hogy az esetlegesen felállított alakulat sikerrel szállhasson szembe a megszállókkal, szükségük volt a hivatalos hadvezetés és a politika támogatására is. Ezért megkeresték Kratochwillt és kelet-magyarországi fő kormánybiztosát, Apáthy Istvánt. Zágoni arra a kérdésre, hogy kivel lehetne megvédeni Erdélyt, így felelt: „Nincsen más reménység, a székelyeket kell fegyverbe szólítani, és székely csapatokat szervezni.” Apáthy – aki korábban Zágoni tanára volt az egyetemen – erre felcsattant: „Ne mondja, csinálja meg!” (Nagy Szabolcs: A Székely Hadosztály részlet)

1. Milyen jellegű kezdeményezést képvisel a forrás szerint Zágoni István tevékenysége?

- a) Egy nemzetközi segélykérés előkészítését.
- b) Egy államilag szervezett katonai beavatkozás indítását.
- c) Egy polgári hátterű, önszerveződő ellenállási kísérletet.
- d) Egy politikai párt megalapítását katonák között.

2. Miért keresték fel Apáthy Istvánt a szervezkedők?

- a) Mert ő volt Erdély püspöke és befolyással bírt a lakosságra.
- b) Mert ő biztosíthatott katonai és politikai támogatást.
- c) Mert ő állt kapcsolatban a román megszállókkal.
- d) Mert ő javasolta a székely csapatok megszervezését.

3. Melyik akadály nem szerepel a forrásban a székely ellenállás szervezésével kapcsolatban?

- a) A hivatalos hadvezetés támogatásának hiánya.
- b) A területek titkos elérhetőségének nehézsége.
- c) A román erők katonai fölénye.
- d) Politikai jóváhagyás szükségessége.

4. A forrás szerint hogyan viszonyult Apáthy István Zágoni ötletéhez?

- a) Elutasította és lebeszélte róla.
- b) Támogatta, de rá bízta a felelősséget.
- c) Jelentette a hatóságoknak.
- d) Megtiltotta a katonai toborzást.

5. A forrás alapján milyen szerepet töltött be Zágoni az események során?

- a) Passzív krónikás, aki utólag írta meg az eseményeket.
- b) A katonai főparancsnok helyettese.
- c) Mozdósító és kezdeményező szerepet vállaló értelmiségi.
- d) Az Erdélyi Szépmíves Céh politikai szóvivője.

3. A feladat Magyarország első világháború utáni történelméhez kapcsolódik. Oldd meg a feladatokat előzetes tudásod és ismereteid segítségével! (Elemenként 1 pont)

„A nyugati nyomásra betiltott Nyugat-magyarországi Liga, az Ébredő Magyarok Egyesülete, a Kettőskereszt Vészövetség és más irredenta szervezetek kezdtek toborzásba, csakúgy, mint a soproni Ifjúsági Kör, amely katonaviselt tagjainak »felkelőbehívókat« küldött ki: »Kedves Barátom! A haza hív. Kényszer nincs. Aki teheti, önként és azonnal jöjjön el Sopronba, ahol ellátásáról gondoskodunk.« Hasonló módon járt el a magyaróvári gazdasági akadémia ifjúsága, ők csupán ennyit sürgönyöztek: »Gyere azonnal Magyaróvárra.« Ekkor mozgósított ismét az 1919. április 18-án létrejött Rongyos Gárda is.” *(Babucs Zoltán: A haza hív! részlet)*

1. Mi mutatja leginkább, hogy az irredenta szervezetek tevékenysége nem hivatalos állami irányítás alatt zajlott?

- a) A behívólevelek katonai parancsot tartalmaznak.
- b) A szervezetek külföldi támogatást kaptak.
- c) A megszólítások önkéntességre és baráti hangnemre utalnak.
- d) A résztvevők diplomáciai megbízás alapján cselekedtek.

2. Mi lehetett a nyugati nagyhatalmak elsődleges célja a Nyugat-magyarországi Liga betiltatásával?

- a) A magyar nemzeti ellenállás elősegítése.
- b) A trianoni békeszerződés által kijelölt új határok nyugalmanak biztosítása.
- c) Az osztrák katonai fölény fenntartása.
- d) A Habsburg-restauráció megakadályozása.

3. Milyen következtetés vonható le a soproni és magyaróvári felhívások közötti különbségből?

- a) A soproni felhívás állami jóváhagyást kapott, a magyaróvári nem.
- b) A soproni felhívás részletesebb, ami nagyobb szervezettséget jelez.
- c) A magyaróvári üzenet zártabb körhöz szólt, ezért hosszabb volt.
- d) A magyaróvári fiatalok inkább hivatalos katonai egységként szerveződtek.

4. Miért érdemes hangsúlyozni, hogy a Rongyos Gárda neve a nyugat-magyarországi események során még nem szerepelt?

- a) Mert a Rongyos Gárda a Tanácsköztársaság után megszűnt.
- b) Mert a később használt név utólagos történeti konstrukció.
- c) Mert a felkelők hivatalosan osztrák katonai egységként szerepeltek.
- d) Mert ez bizonyítja, hogy nem volt semmilyen szervezett ellenállás.

5. Melyik állítás adja vissza legpontosabban a toborzás hangulatát a forrás alapján?

- a) Az irredenta szervezetek katonai erővel kényszerítették a részvételt.
- b) A felhívások személyes hangvételűek, baráti és önkéntességet hangsúlyozó jellegűek.
- c) A magyar fiatalok a hatóságok elől bujkálva toboroztak.
- d) A felhívások célja az osztrák-magyar határ végleges kijelölése volt.